
SERİ

B

CİLT

44

SAYI

1 - 2

1994

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

ORMAN FAKÜLTESİ

DERGİSİ

TÜRK HUKUKUNDA ORMAN KADASTROSU

Doç. Dr. Sedat AYANOĞLU¹⁾

Kısa Özet

Bu araştırma ile, yasal orman tanımı kapsamına giren yerlerin arz üzerindeki sınırlarının ve üzerlerindeki hakların tespiti iş ve işlemlerinden ibaret olan orman kadastrosunun sistematik bir incelemesi yapılmaya çalışılmış, orman kadastrosunun kesinleşmesinin sonuçları üzerinde durulmuştur.

1. GİRİŞ

Taşınmazların hukuksal ve geometrik durumlarının tespiti olarak tanımlanan kadastro işlemleri ülkemizde farklı yasalara dayanılarak farklı merciler tarafından yürütülmektedir.

Genel Kadastro işlemleri, Tapu Kadastro Genel Müdürlüğüne 2613 ve 766 sayılı kanunlara göre yürütülmektedir. 2613 sayılı kanun şehir ve kasaba belediyeleri içinde kalan araziler, 766 sayılı tapulama kanunu ise bu sınırların dışında kalan arazinin kadastrosunu düzenlemekte idi. Bu durum 12.7.1987 tarihinde 3402 sayılı kadastro kanunun yürürlüğe girmesine kadar devam etmiştir. Bu kanunla 2613 ve 766 sayılı kanunlar birleştirilerek kadastro faaliyetine hız kazandırılmaya çalışılmıştır⁽²⁾. 3402 sayılı kanun 766 ve 2613 sayılı kanunların aksine kamu mallarını kapsamı dışında bırakmamış bunların (bu arada ormanların da) tesciline ilişkin düzenlemeler getirmiştir. (K.K. m. 18, 22/2). 3402 sayılı kanun ilk şekilde ormanlar hakkında Anayasa'ya ve Orman Kanununa aykırı hükümler taşımakta idi. Bu hükümler Anayasa Mahkemesinin verdiği muhtelif kararlarla iptal edilmiştir. Genel Kadastro ile Orman Kadastro arasındaki ilişkiler müstakil bir inceleme konusu oluşturduğundan bu araştırmanın kapsamı dışında bırakılmıştır.

İnceleme konumuz olan Orman Kadastro; tanımı, niteliği, kapsamı ve Orman Kadastro Komisyonlarının yapısı, orman kadastro uygulaması, kesinleşmesi ve sonuçları olmak üzere sistematik olarak incelenmiştir. Bu incelemede; 1974-1983 yılları arasında yeterli istikrara kavuşmuş bulunan orman kadastrosunda, 1983 yılından sonra yapılan değişikliklerin değerlendirilmesine de çalışılacaktır.

1) İ.Ü. Orman Fakültesi Ormancılık Hukuku Anabilim Dalı.

2) Özmen, İhsan/Çorbali, Halim, 3402 Sayılı Kadastro Kanunu Şerhi, Ankara, 1988, S. 161.

2. ORMAN KADASTROSU, TANIMI, NİTELİĞİ, KAPSAMI, TARİHSEL GELİŞİMİ

2.1 Orman Kadastro Tanımı

Orman Kadastro tanımını, Genel Kadastro tanımından ayrı düşünülemez. Genel Kadastro 2613 sayılı kanunda "Taşınmaz malların hukuki ve geometrik durumlarını tespit etmek" şeklinde tanımlanmaktadır. 6831 sayılı kanunun 1744 sayılı kanunla değişik 7. maddesi orman kadastrounun amacını "Devlet ormanlarının kadastro ve bu ormanların içinde ve bitişiğinde bulunan her çeşit taşınmaz malların ve diğer ormanların devlet ormanları ile müşterek sınırlarının tayin ve tespiti..." olarak açıklamaktadır. 1974 tarihli kadastro Yönetmeliğinin 1. maddesi ile "Ormancılık çalışmalarının verimli bir şekilde yapılabilmesi, Orman-halk ilişkilerinin düzenlenmesi için, ormanların saha emniyetini ve devamlılığını sağlamak üzere orman alanlarının geometrik ve hukuki durumlarını tayin ve tespit." etmek şeklinde daha geniş bir tanım yapılmıştır.

1974 yılına ait olan bu tanımlar 22.5.1987 tarih ve 3373 sayılı kanunla değiştirilmiş bulunmaktadır. 6831 sayılı kanunun 3373 sayılı kanunla değişik 7. maddesinin 1. fıkrasına göre orman kadastrounun amacı "Devlet ormanlarının, hükmi şahsiyeti haiz amme müesseselerine ait ormanların, hususi ormanların, orman kadastro ve bu ormanların içinde ve bitişiğinde bulunan her çeşit taşınmaz malların ormanlarla müşterek sınırlarının tayini ve tespiti..." biçiminde açıklanmaktadır. Halen yürürlükte bulunan 6831 sayılı Orman Kanununa göre Orman Kadastro ve aynı Kanunun 2/B Maddesinin Uygulamasına Hakkında Yönetmelik⁽³⁾ ise 1. maddesi ile eski tanımı tekrarlamış, 6831 sayılı kanunun 2/B maddesine göre orman sınırları dışına çıkarılacak yerlerin tayin ve tespitini de amaca dahil etmiştir.

Bu hükümler, orman kadastrounu dolaylı olarak tanımlamaktadır. Buna göre orman kadastro "Mülkiyet farkı gözetmeksizin orman tanımına uyan yerlerin ve bu yerler üzerindeki hakların tayin ve tesbitine ilişkin iş ve işlemler..." biçiminde tanımlanabilir. Bu tanıma göre orman kadastrounun temel fonksiyonları; ülke çapında orman niteliğindeki arazinin (vasıf tayini) sınırlarının tayini (sınırlama) ve bu arazinin kime ait olduğunun tespitinden ibarettir.

2.2 Orman Kadastrounun Niteliği

Orman Kadastrounun teknik açıdan genel kastrodan bariz bir farkı yoktur. Sadece orman vasfının tayini açısından genel kastrodan ayrılır. Orman niteliğinin tespiti oldukça karmaşık ve uzmanlık gerektiren bir iştir. Orman Kadastrounun istisnai biçimde düzenlenmesinin nedeni budur. Bu nedenle orman kadastro özel olarak oluşturulan orman kadastro komisyonları yapılır. Bu komisyonların bünyesinde de ağırlıklı olarak orman mühendisleri bulunmaktadır.

Orman kadastro ile genel kastro amaç açısından birbirlerinden ayrılmaktadır. Genel Kastrounun nihai amacı sağlıklı biçimde tapu sicillerini oluşturmaktadır⁽⁴⁾. Tapu sicilinin taşınmazlarda aleniyeti sağlama, taşınmazlar üzerinde aynı hakların tesisine ve devrine imkan verme fonksiyonları özel mülkiyete tabi taşınmazlar için söz konusudur. Amme emlakı çeşitli nedenlerle ekonomik ilişkilerin dışında bırakılan taşınmazlar olduğundan tescile tabi tutulmamışlardır. Amme emlakının ormanlarda olduğu gibi istisnai biçimde tescile tabi tutulmaları onların niteliğini değiştirmez. Kamu emkâlî ile Devlet arasındaki ilişki Kamu hukukundan doğar. Bu nedenle Tapu sicilinin kurucu etkisi amme emlakı açısından geçerli değildir⁽⁵⁾.

3) 2 Eylül 1986 gün 19209 sayılı Resmî Gazetede yayınlamıştır.

4) Özmen-Çorbali, a.g.e., s. 163.

5) Bu konuda bkz. Gürsoy, K. Tahir, Türk Eşya Hukukunda Zilyedlik ve Tapu Sicili Ankara, 1970, s. 211, Düren, Akın, İdare Malları, 1975, S. 4, Tekinay, S. Sulhi, Eşya Hukuku, İstanbul, 1979 S. 148 vd. Ayrıca Onar, S. Sami, İdare Hukunun umumi Esasları, Cilt I, S. 1329, İstanbul, 1966.

Bu durumda, orman kadastrosunun (daha doğrusu ormanların tescilinin) niteliği bir tespit işlemdir denilebilir. Tespit işleminin konusu ise ülke orman varlığının sınırlarının ve maliklerinin tespitidir.

2.3 Orman Kadastrosunun Kapsamı

Orman Kadastrosu kural olarak orman niteliğindeki araziye kapsamaktadır. Ormanlar 1858 tarihli Arazi Kanunnamesinden bu yana tapulamanın dışında tutulmuşlardır. Bu kanunnamenin 102 ve 104. maddeleri Miri ormanlarda ve Cibali Muhabada kimseye tapu verilmeyeceğini belirtir. 15.12.1934 tarihinde yürürlüğe giren 2613 sayılı kanun da 16. maddesi ile ormanları kapsam dışında bırakmaktadır. Daha sonra yürürlüğe giren 766 sayılı Tapulama Kanununun 2. maddesi ormanları uygulama alanı dışında tutmaktadır. Halen yürürlükte olan 2613 ve 766 sayılı kanunların yerine kaim olan 3402 sayılı Kadastro Kanununun 4. maddesi ile getirilen yeni düzenlemede, orman kadastro komisyonlarının iki ay içinde orman sınırlarının belirlenerek düzenlenecek harita ve tutanakların, kadastro ekiplerine teslim edilememesi durumunda istisnai olarak orman kadastro işlerinin genel kadastro ekiplerince yapılmasına izin verilmiştir. Bu düzenleme, iki genel müdürlük arasında (T.K.G.M ile O.G.M) çalışmalarında gerekli uyumu sağlamak için yapılan protokollerin yasal hükümler haline dönüştürülmesidir. Her iki genel müdürlüğün birbirlerinin faaliyet alanlarında çalışmalar yapmaları pek çok ihtilafın ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu ihtilâfları önlemek üzere 3402 sayılı kanuna konulan hükümler özel uzmanlık gerektiren orman niteliğinin tespitiin tapulama teknisyenlerinin yapmasına olanak tanımakta ve dava açma süreleri açısından da bazı tereddütler yaratmaktadır⁶⁾. Genel kadastro orman kadastrosu ilişkileri ayrı bir inceleme konusu olduğundan bu hususlara değinilmeyecektir.

Orman kadastrosu evvelce orman olupta herhangi bir şekilde orman örtüsü yok edilmiş araziye de kapsamaktadır. Zira orman örtüsünün yok edilmesi arazinin vasfında bir değişiklik yaratmaz. Ayrıca ormanlar amme emlakı olduğundan bunların imar, ihya veya zilyedlik yollarıyla kazanılmaları da mümkün değildir. Bu hususlar ilgili bölümde daha geniş olarak ele alınacaktır.

2.4 Orman Kadastrosunun Tarihsel Gelişimi

Ülkemizde orman sınırlarının tesbiti ihtiyacı 1 Ocak 1869 tarihinde neşredilen Orman Nizamnamesinden itibaren hissedilmeye başlanmıştır. Bu nizamname 2 ve 20. maddeleriyle orman tahdidinin yapılmasını hükme bağlamış 52. maddesiyle de bu işlere dair bir yönetmelik çıkarılmasını öngörmüş, ancak bu yönetmelik yürürlüğe konulamamıştır.

1887 yılında "Ormanları Taht-ı İdare ve İnzibata Alınmayan Vilayetlere Mahsus orman Nizamnamesini Müfessir Talimat" ile "Ormanların Tasarrufuna Müteallik İddiaları Tetkik için Teşekkül edecek Komisyonların Muameleatı Hakkında Talimat" yürürlüğe konmuş ancak bir sonuç alınamamıştır.

1877 yılında yürürlüğe konulan "Bilcümle Orman Memurlarının Süreti Tertip ve Vezaifine Dair Talimat" ta da orman tahdidini ile ilgili özel bir bölüm vardır.

1917 yılında yürürlüğe konulan "Devlet Ormanlarının Usulü İdare-i Fenniyeleri Hakkında Kanun"da ve bu kanuna dayalı 1919 tarihli "Devlet Ormanlarına ait Amenajman Talimatnamesi"nde de orman tahdidine ilişkin hükümler mevcuttur.

1924 yılında yürürlüğe giren "Türkiye'de Mevcut Bilumum Ormanların Fenni Usulü İdare ve İşletmeleri Hakkında Kanun" da benzer hükümler taşır.

6) Başaran-Tuncel Orman Kanunu, Ankara, 1987, S. XXI, vd.

Bu dönemde, hukuk alanında yapılan bu düzenlemelere rağmen, çeşitli yetersizlikler nedeni ile orman kadastrou ciddi biçimde ele alınamamıştır.

1937 yılında Alman Bilim adamı BERNHARD'ın çabalarıyla ilk modern orman kanunu ortaya çıkmıştır. Bu Kanun, ilk kez ormanı tanımlamış (m 1/I), ormanların tahdid ve kadastrou ile ilgili detaylı düzenlemeler getirmiştir. Bu kanun ile orman tahdidinin en fazla beş yıl içinde tamamlanması zorunluluğu getirilmiştir (m. 10). Ancak, 1937-1956 yılları arasında memleket ormanlarının 3. 831. 235 ha. lık kısmı sınırlandırılabilmiştir. Orman kadastrounun Kanunun öngördüğü süreler içinde tamamlanamamasının çeşitli sebepleri vardır. Bunların başında eleman, araç gereç yetersizliği gelmektedir. Bu yıllarda memleket kadastrou da yetersizdir ve mülkiyet meselesi sağlam temellere oturmamıştır. Bu durum, yapılan tahdit işlemlerine pek çok itirazın yapılmasına sebep olmuş, tahdit çalışmalarını yavaşlatmıştır. Önemli nedenlerden biri de kısa sürelerle orman kanunlarında yapılan değişikliklerdir⁷⁾.

1945 yılında 4785 sayılı kanunla yeni bir orman tanımı yapıldığı gibi birkaç istisna dışında tüm ormanların devletleştirilmesi öngörülmüştür. Bu kanunun devletleştirmeye ilişkin hükümleri halen yürürlüktedir.

1950 yılında 5658 sayılı kanunla devletleştirilen ormanlardan bir kısmı sahiplerine iade edilmeye çalışılmıştır. Aynı yıl yürürlüğe giren 5653 sayılı kanunla orman tanımı yeniden değiştirilmiş, makilik alanlar orman sayılmayarak Devlet Ormanlarından tefriki öngörülmüştür. Özel olarak kurulan maki tefrik komisyonları maki tespit ve tefrik işleri ile uğraşmaya başlamışlardır.

1956 yılında yürürlüğe giren 6831 sayılı Orman Kanunu 3116 sayılı kanunu ilga etmiş, bu kanunun orman tahdit ve kadastrouna ilişkin hükümlerini küçük farklarla benimsemiştir. 3116 sayılı kanunda orman tahdid ve orman kadastrou ayrı ayrı düzenlenmiş idi. 6831 sayılı kanun bu işlemleri birleştirmiştir. 1973 yılında, 1744 sayılı kanunla yapılan değişikliklerle orman kadastro komisyonları dışında ayrıca kadastro ekipleri kurulmuştur. Kadastro ekipleri kendilerine verilen köy veya belde mülki hudutları içinde bulunan ormanların tesbit ve kadastrolarının tamamlanarak düzenledikleri tutanak ve krokileri komisyona teslim edeceklerdir. Komisyonlar ekip tespitlerini denetleyerek ilan edecek ve itirazları karara bağlayacaktır.

3116 sayılı kanun sadece Devlet Ormanlarının kadastrounu öngörmekte, özel ormanları kapsam dışında bırakmakta idi. 6831 sayılı kanunla özel ormanlar da orman kadastrou kapsamına alınmıştır.

6831 sayılı kanuna göre yapılan çalışmalar, 3116 sayılı kanuna nazaran daha karmaşık bir durum arzeder. Zira, kadastro komisyonları bir yerin orman olup olmadığını saptarken 4785 ve 5658 sayılı kanunlara göre de inceleme yapmak zorunda kalmışlardır.

1950-1960 yılları arasında uygulanan politikalar ülkede orman tahribini arttırınca 1961 Anayasasına orman rejiminin ana çerçevesini çizen hükümler konmuştur (m. 131). Bu hükümler 1970 yılına kadar ormanların korunması açısından pek olumlu etkiler yaratmıştır. Ancak, 1970 yılında 1055 sayılı kanunla bir anlamda orman işgallerini meşru kılan önemli değişiklikler yapılmıştır. Anayasada yapılan değişikliklere paralel olarak 4 Temmuz 1973 yılında yürürlüğe giren 1744 sayılı kanunla 6831 sayılı kanunun orman kadastrou ile ilgili maddeleri ağırlıkta olmak üzere 10 maddesi değiştirilmiştir.

Bu değişikliklerle, 1961 anayasasının yürürlüğe girdiği 15.10.1961 gününden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş yerlerin bazı koşullarla orman sınırları dışına çıkarılmasına imkan verilmiştir.

Orman sınırları dışına çıkarma işlemi esasen bir kadastro işlemi değildir. Bu işlemin niteliği ve hangi yargının denetimine tabi olduğu konularında ortaya çıkan uyumsuzluklar, uyumsuzluk

7) Kayganacıoğlu, Mustafa/Renda, Nihat/Ounsan, Galip, Orman Kanunu ilgili Mevzuat, Ankara, 1976, s. 115.

mahkemesinin muhtelif kararlarıyla çözüme bağlanmıştır. Bu kararlar ile, orman sınırları dışına çıkarılma işlemi idari işlem olarak nitelendirilmiş ve idari yargı denetimine tabi tutulmuştur. Kadastral nitelik taşımayan bu işlem 1744 sayılı kanunla orman kadastro komisyonlarına görev olarak verilmiştir. Bu hükümlerin yürürlükte bulunduğu 1973-1983 yılları arasında kadastro komisyonlar; orman kadastrosundan ziyade bu işlemlerle uğraşmışlardır.

Zira, 1744 sayılı kanun, orman sınırları dışına çıkarma işlemini evvelce sınırlaması yapılmış ormanlara da teşmil etmiştir (m. 2/b).

1983 yılı itibariyle orman kadastrosunda ulaşılan nokta : 201.993 km² lik genel orman alanının 92.385 km² sidir. Yurt-ormanlarının ancak % 45'i sınırlanabilmiştir (1998 yılı sonu itibariyle orman kadastrosu % 68 oranında tamamlanmıştır).

1982 Anayasası ormanlarla ilgili düzenlemelerde önemli değişiklikler yapmıştır.

Herşeyden önce orman sınırları dışına çıkarma işleminin kapsamını genişletmiş; orman olarak muhafazasında yarar görülmeyen, aksine tarım alanlarına dönüştürülmesinde kesin yarar görülen yerlerin orman niteliğini kaybetmiş olma şartı aranmaksızın ve bir süre ile de kayıtlı olmadan orman sınırları dışına çıkarılmasına imkân vermiştir (m. 169/IV).

Ayrıca, 1961 Anayasasının tespit ettiği 15.10.1961 tarihinden önce orman niteliğini kaybetmiş olma şartında süre 31.12.1981 tarihine alınmıştır. Ancak, orman sınırları dışına çıkarılacak yerlerin öncelikle orman içinden göçürülecek orman köylülerine tahsis öngörülmesi ve orman köylüsünün kalkındırılmasına ilişkin düzenlemeler de yapılmıştır (m. 170)⁽⁸⁾.

Bu değişiklikler 23.9.1983 tarih ve 2896 sayılı kanunla 6831 sayılı Orman Kanununa da yansıtılmış bu kanunun elliden fazla maddesi değiştirilmiştir.

Bu yasa ilk olarak orman kadastro komisyonlarının yapısını değiştirerek kadastro ekiplerini kaldırmıştır. Hukukçu üye, temin edilemediği gerekçesiyle komisyon bünyesinden çıkarılmıştır. Bu düzenleme kadastro işlerinin hukuksal güvencesini ortadan kaldırmıştır.

6831 sayılı kanunun orman sayılmayan yerleri belirten 2. fıkrası D.F.G. bendleri değiştirilerek "geçerli tapu kaydı" koşulu getirilmiştir.

1982 Anayasasının orman sınırları dışına çıkarma işlemine dair hükümleri yasanın 2. maddesine taşınmış, bu işleme karşı 60 gün içinde taşınmazın bulunduğu adliye mahkemesinde iptal davası açılabilceği belirtilerek 1744 sayılı kanunun bu konuda yarattığı tereddütler giderilmeye çalışılmıştır.

2896 sayılı kanunun orman kadastrosu konusunda getirdiği önemli yeniliklerden biri de evvelce sınırlaması yapılmış olupta herhangi bir nedenle orman sınırları dışında kalmış ormanların kadastrosuna imkân vermesidir. Bu tarihe kadar aynı yerde ikinci kez orman kadastrosu yapma imkânı verilmemiştir. Bu düzenleme genel kadastronun aynı yerde iki kez kadastro yapılması durumunda ikinci kadastronun geçersiz olduğuna dair kurala da istisna teşkil etmektedir.

2896 sayılı kanun, 6831 sayılı kanunun geçici 1. maddesi gereğince orman kadastrosu yapılmayan yerlerde bir yeri orman olup olmadığının Ziraat Vekaletince belirtilmesi usulünü (Gereççeli Mütalâa) de yürürlükten kaldırmıştır. 6831 Sayılı kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren bu gibi uyuşmazlıklarda Ziraat Vekâletince mahkemece gereççeli mütalâa istenmekte ve bu mütalâa mahkemeleri bağlamakta idi. 1744 sayılı kanuna Ziraat Vekâletince verilecek mütalânın mahkemeleri bağlamayacağı ilkesi kabul edilmiştir. Bu hüküm 2896 sayılı kanunla orman mülkiyet uyuşmazlıklarını uzattığı gerekçesi ile kaldırılmıştır.

8) Daha geniş bilgi için bkz.; Türkiye Ormancılar DErneği, 3116 Sayılı Orman Yasası ve Sonrası, Yayın No : 10, Ankara 1987, s. 29.

5.6.1986 tarihinde kabul 3302 sayılı kanunla orman kadastroına ilişkin maddeler yeniden değiştirilmiş bulunmaktadır.

Bu kanunla kadastro komisyonlarının üye sayısı beşe çıkartılmış, ormancı üyeler azınlıkta bırakılmıştır. 2896 kanunla komisyon bünyesinden çıkarılan hukukçu üye ye de yer verilmemiştir. Kanımca bu düzenleme, orman vasfının tayini ve ormanlar üzerindeki hakların tespiti konusunda güvenliği zedeleyecek ve uyuşmazlıkları çoğaltacaktır.

22.5.1987 tarihinde kabul edilen 3373 sayılı kanun orman kadastroına ilişkin hükümleri yeniden değiştirmiş, orman sayılmayan yerlerin sayıldığı 1. maddenin 2. fıkrası F ve G bendlerinde yer alan "geçerli tapu" ibaresi tapunun geçerliliğine mahkemece karar verileceğinden gereksiz bulunarak metinden çıkarılmıştır.

3373 sayılı yasanın getirdiği önemli yenilik, orman sınırlamasına ve orman sınırları dışına çıkarma işlemlerine karşı açılacak davaların Kadastro Mahkemesine bırakılmış olmasıdır. Ayrıca, dava açma süresi 6 ay olarak belirlenmiş ve bu süre hak düşürücü süre olarak nitelendirilmiştir. Tapulu taşınmazlar açısından bu süre 3402 sayılı kanuna uygun olarak 10 yıla çıkarılmış bulunmaktadır. Tahdide itiraz davasında tespit edilen bu sürelerin hak düşürücü süreler olduğu Yargıtay uygulaması ile 3116 sayılı kanundan bu yana kabul edilmekte idi. Bu kez kanunda açıkça yer almış bulunmaktadır. Ancak bu süre hem 6831 kanun uygulaması hem de 3402 sayılı kanun uygulaması açısından Orman İdaresini bağlamaz. Zira ormanlar amme emlakidir. Amme emlakı üzerinde kamu idaresinin sahip olduğu hak ve yetkiler bu tür sürelere tâbi tutulamaz. Bunlar ancak kamu hukuku kuralları ile ortadan kaldırılabılır⁹⁾.

3. ORMAN KADASTRO KOMİSYONLARININ OLUŐUMU VE GÖREVLERİ

3.1 Komisyonların Oluşumu

Orman kadastro komisyonları 6831 sayılı kanunun 3302 sayılı kanunla değişik 7. maddesinin ikinci fıkrasına, 2.9.1986 tarih ve 19209 no'lu R.G. de yayınlanan 6831 sayılı kanuna göre Orman Kadastro ve aynı kanunun 2/B maddesinin uygulanması hakkında Yönetmeliğin 3. maddesi hükümlerine göre, bir ormancı üye, bir ziraatçi üye, Ziraat odasınca belirlenecek bir temsilci üye, Beldelerde Belediye Encümeni, Köylerde köy ihtiyar heyetinece bildirilecek bir temsilci üye olmak üzere bir başkan ve dört üyeden oluşur.

Kadastro Komisyon Başkanlığına orman kadastro işlerinde en az üç yıl çalışmış orman yüksek mühendisi atanır. Ormancı ve ziraatçi üyeler yüksek mühendis veya mühendis bulunamaması durumunda tekniker de olabilmektedir. Bu üyelerin atamaları Tarım Orman ve Köyüşleri Bakanlığınca yapılır.

Komisyon başkanının yazılı talebi üzerine Belediye Encümenleri veya köy ihtiyar heyetinece bir asil ve bir yedek üye seçilmektedir. Aynı şekilde ziraat odalarının bir asil ve bir yedek üye görevlendirilmektedir.

Yukarıda belirtildiği gibi 2896 sayılı kanun ile komisyon bünyesinden hukukçu üye çıkartılmış, 3302 sayılı kanunla eskiden 4 kişi olan komisyon üye adedi beşe çıkarılacak ormancı üye sayısı azınlığa düşürülmüştür. Bu oluşumun sakıncaları; Kadastroal işlemin hukuksal güvenliğini zayıflatması ve bir yerin orman olup olmadığına ormancılığın dışında kalan kişilerin karar verecek olmasıdır.

Komisyon başkanı, arazi çalışmalarında yararlanılmak üzere ayrıca, belediye encümeninden veya köy ihtiyar heyetinden biri asil biri yedek olmak üzere iki mahalli bilirkişi seçmesini ister.

9) Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 23.11.1988 gün, 1988/1-825 E, Sayılı Karar.

Mahalli bilirkişilerin yüz kızartıcı suçlardan mahkum olmamaları, 40 yaşını bitirmiş olmaları, mahallin özelliklerini, taşınmaz malların bulunduğu yerlerin mahalli adlarını bilmeleri gerekmektedir (O.K.Y. m. 5/II).

Yasak bölgelerde yapılacak çalışmalarda, Milli Savunma Bakanlığına bilgi verilmekte, Bu Bakanlığın gerekli görmesi halinde bir temsilci de görevlendirilmektedir.

Mahalli bilirkişiler ve temsilcilerin müzakerelere katılma ve oy verme hakları olmadığı gibi verecekleri bilgilerde komisyonu bağlamaz (O.K.Y. m. 11/II).

3.2 Orman Kadastro Komisyonlarının Görevleri

a) Orman Kadastro Çalışma Alanlarının Tespit ve İlânı

Çalışma alanları Orman Genel Müdürlüğünün teklifi, Orman Bakanlığının onayı ile belirlenir. Çalışma alanlarının tespitinde; orman uyumsuzluklarının yoğun olduğu yerlere, devlet yatırım alanlarına, genel kadastro çalışmalarının programa alındığı yerlere öncelik verilir (O.K.Y. m. 13).

Orman kadastro çalışmalarına başlanacağına ilişkin ilân, ilgili ilçelerde, ormanda çalışmaya başlamadan en az bir ay önce radyo, belediye yayın araçları veya belediye ilân tahtasında askı suretiyle ilân olunur. İlânın yapıldığı radyo yayın bülteninin bir nüshası ilgili orman bölge müdürlüğüne ve komisyon başkanlığına gönderilir. Ayrıca ilgili valiliklere de yazıyla bildirilir.

Orman kadastrosunun başlama tarihi komisyon başkanı tarafından tayin ve tespit edilir. Çalışılacak belde ve köyler ile bunlara bitişik belde ve köylerde uygun yerlere asılacak ilânlarla halka duyurulur, durum bir tutanakla tespit edilir. Ayrıca ilgili Orman İşletme Müdürlüğü ile Maliye ve Gümrük Bakanlığının mahalli birimine çalışmaya başlamadan en az 15 gün önce yazıyla bildirilir.

Yapılacak ilânda; komisyonun çalışacağı köy ve beldeler, ormanların içinde veya bitişiğinde taşınmaz bulunanların, kanuni mümessillerinin veya vekillerinin sınırlama sırasında hazır bulunmaları aksi takdirde çalışmalara gıyaplarında devam edileceği belirtilir. İlâna rağmen ilgililerin hazır bulunmamaları çalışmaları durdurmaz.

b) Belge ve Bilgilerin Toplanması

Kadastro komisyonları çalışmaya başlamadan önce Devlet Orman İşletme müdürlüklerinden, Tapu ve Kadastro dairelerinden ve il veya ilçe mülki idare amirliklerinden aşağıda belirtilen belge ve bilgileri isterler.

ba) Orman İşletme Müdürlüklerinden İstenecek Belgeler.

- 1- 3116 sayılı kanunun geçici 1. maddesi gereğince kamulaştırılmış ormanlara.
- 2- 4785 sayılı kanuna göre devletleştirilen ormanlara,
- 3- 6831 sayılı kanunun 3. maddesine göre orman rejimine alınmış yerlere,
- 4- 6831 sayılı kanunun 13. maddesinin (B) bendine göre orman rejimine alınmış yerlere,
- 5- 6831 sayılı kanunun 13. maddesinin (B) bendine göre devlet ormanı olarak ağaçlandırılan ve ağaçlandırılacak yerlere,
- 6- 683 sayılı kanunun 23 ve 24. maddelerine göre muhafazaya ayrılmış veya kamulaştırılmış yerlere,
- 7- 6831 sayılı kanunun 1744 sayılı kanunla değişik 2. maddesi ile orman sınırları dışına çıkarılan yerlere,
- 8- Orman yetiştirmek üzere kamulaştırılmış yerlere,

9- Özel hukuk gerçek ve tüzel kişilerine ait omanlara,

10- Mülkiyet uyumsuzluğu mahkemelere intikal eden ormanlara,

11- Milli park alanlarına,

12- 6831 sayılı kanunun 17. maddesinde sayılan orman işgal, açma ve yerleşme suçlarına ilişkin davalar ile bunlardan kesinleşmiş olanlara ait belge ve bilgiler.

13- 3573 ve 6777 sayılı kanunlar ve değişikliklerine göre devlet ormanlarından imar ve hak sahiplerine tahsis ve temlik amacı ile yetkili heyetler tarafından yapılan tespit, tefrik ve parselaj işlemlerine ait kroki, harita ve tutanaklar.

14- 5653 sayılı kanunun 1. maddesinin (e) bendi ile 6831 sayılı kanunun 1. maddesinin (j) bendi gereğince devlet ormanlarından tefrik edilecek makilik alanlara ilişkin belgeler.

15- 6831 sayılı kanunun geçici 1. maddesi ve bu maddenin 1744 sayılı kanunla değişik şekline göre Orman Bakanlığınca düzenlenen gerekçeli mütalâlar.

16- Yangın görmüş ormanlara ait belge, harita veya krokiler,

17- İzin veya irtifak hakkı verilmiş sahalara ait bilgi ve belgeler yazı ile istenir.

Orman işletme müdürlükleri istenen belge veya bilgileri bir ay içinde göndermek zorundadırlar.

bb) Tapu ve Kadastro Dairelerinden istenecek bilgi ve belgeler: Orman kadastro yapılacak yerlerinin daha önce tapulaması yapılmış ise kadastro pafta örnekleri, tapu kayıt örnekleri, gerekli diğer bilgi ve belgeler ilgili Tapu sicil ve kadastro müdürlükleri ile Tapu Kadastro Bölge Müdürlüklerinden temin edilir. Mahallinden temin edilmeyen belgeler Tapu Kadastro Genel Müdürlüğünden elde edilir.

be) İl ve İlçe Mülki Amirliklerinden İstenecek Belgeler

Orman Kadastro Komisyon Başkanlığı ilçe, belde ve köy sınırlarına ait belgelerin tasdikli örneği ile köy veya köylere bağlı mahallelerin adlarını gösterir tasdikli liste örneklerini ilgili mercilerden temin eder.

3.3 Vasıf Tayini

Vasıf tayini Kadastro çalışmasına konu olan yerin 6831 sayılı kanunun 1. maddesinin 1. fıkrasına göre orman sayılan yerlerden veya 2. fıkrasına göre orman sayılmayan yerlerden olup olmadığının tespit edilmesidir. Şu halde vasıf tayini iki yönlü bir işlemdir. Önce orman tanımına uyan yerler tespit edilecektir. Daha sonra ormanların içinde ve bitişiğinde bulunan orman sayılmayan yerler tespit edilecektir.

Ancak, 23.9.1983 tarih ve 2896 sayılı kanunla yapılan değişiklikten sonra orman kadastro ile orman sınırları dışına çıkarma işlemleri aynı yönetmelik içinde düzenlendiğinden vasıf tayini konusuna orman vasfının kaybı ve orman sınırları dışına çıkarma koşullarının tespitini de eklemek gerekir. Orman sınırları dışına çıkarma koşullarına ilişkin açıklamalar Orman Kadastro Yönetmeliğinin 30 ve devamı maddelerinde açıklanmıştır.

Şu halde; vasıf tayini işleminin hukuksal dayanakları 6831 sayılı kanunun 1. ve 2. maddesi ve değişiklikleridir. 2. madde uygulaması orman kadastrounun farklı bir işlem olduğundan ayrı bir inceleme konusu oluşturmaktadır. Bu nedenle burada 2. madde uygulamasına değinilmeyecektir.

Orman kadastrosu açısından vasıf tayinine esas olacak tanım ve açıklamalar Kadastro yönetmeliğinin 20. maddesinde yer almaktadır. Bu açıklamalar oldukça uzun olduğundan buraya alınmamıştır. Daha geniş bilgi için aşağıdaki kaynaklara başvurulabilir⁽¹¹⁾.

Vasıf tayininde önce orman sayılan yerler yönetmelikte açıklanan, ağaç, ağaçcık, kapalılık, topluluk ve yerleri gibi kavramlarla belirlenen ölçülere göre tespit edilecektir. Orman sayılan yerlerin tespitinde orman örtüsü tabii veya suni yollarla kaldırılmış sahalar da orman kabul edilmektedir (O.K.Y. m. 20/d).

Ayrıca, 6831 sayılı kanunun 17. maddesinde sözü edilen; orman içinde bulunan tabiaten ağaç ve ağaçcık ihtiva etmeyen, genellikle otsu bitki veya yer yer odunsu bitki ihtiva eden açıklıklar da orman sayılmaktadır.

Vasıf tayini meselesinin ikinci yönü orman içinde veya bitişiğinde bulunan tarım alanları, otlak, yaylak ve kışlak gibi arazilerin ve münferit yerleşim alanlarının vasıflarının tayinidir. Bu yerlerin tarım alanı, mer'a, yaylak, kışlak ve köy yerleşim alanları olup olmadıkları tespit edildikten sonra, bunların devlet ormanlarına katılıp katılmayacağı konusunda karar verilir. Verilecek kararlar; vasıf tayinine esas olan incelemelere, komisyon teknik elemanlarının ve bilirkişilerin beyanlarına ve yukarıda belirtilen teknik, idari, hukuki bilgi ve belgelere ve vergi kayıtlarına dayandırılır.

Bu beyanların mülkiyete veya zilyedliğe esas olabilmesi için Kadastro yönetmeliğinin 21. maddesinde belirtilen belgelerden olması veya mahkeme kararları ile teyid edilmesi lazımdır. Ormanlar kamu malı olduklarından zamanasımı yoluyla kazanılmaları mümkün değildir. Bu nedenle bu nitelikteki yerlerde, arazide veya toplanan belge ve bilgilere dayanılarak inceleme konusu yerin bir zamanlar orman olduğu anlaşılabilir ise, sadece bilirkişi beyanlarına dayanarak bu yerleri orman sınırları dışında bırakmak mümkün değildir. İlgili şahıslar inceleme konusu yer üzerinde konumuna değer bir hakka sahip olduklarını geçerli bir belge ile ispat etmek zorundadırlar.

Orman Kadastro Komisyonlarının bu nitelikteki taşınmazların hak sahiplerini belirleyen kararları Genel Kadastro açısından bağlayıcı değildir. (O.K.Y. m 21/son). Zira yukarıdaki incelemeler sonucunda orman sınırları dışında bırakılan yerler, tapulamaya tâbidir. Ancak tapulama komisyonları, orman kadastro komisyonlarının tespit ettiği sınırlara uymak zorundadırlar (3402 sayılı kanun m. 4). Şu halde, bu nitelikteki yerlerde orman kadastro komisyonlarının vasıf tayinine ve sınır lamaya ilişkin işlemleri Genel Kadastro açısından bağlayıcıdır.

Orman Kadastro komisyonlarının görevleri ormanların gemotrik şeklinin (sınırlamanın) tespiti ve sınırları belirlenen alanlar üzerindeki hakların tayinine ilişkin işlemleri de kapsar. Ancak bu işlemler doktrinde "Orman Kadastrosu" başlığı altında ayrıca incelendiğinden meseleyi daha anlaşılır kılmak için orman kadastrosu ayrı bir başlık altında incelenmiştir.

4. ORMAN KADASTRO UYGULAMASI

Ormanların hukuki ve henesi durumlarının tayin ve tespiti şeklinde tanımlanan orman kadastrosu üç başlık altında incelenebilir. 6831 sayılı kanunun 4. maddesi ormanları mülkiyet bakımından Devlet ormanları, Tüzel kişiliğe sahip kamu kurumlarına ait ormanlar ve özel ormanlar şeklinde üç kısma ayırmaktadır. Tüzel kişiliğe sahip kamu kurumlarına ait ormanlarla özel ormanlar Kadastro Yönetmeliğinin 25. maddesinde "Devletten Başkasına Ait Ormanların Kadastrosu" başlığı altında düzenlenmektedir. Yönetmeliğin 23 ve 24. maddeleri Devlet ormanlarının kadastrosunu düzenlemekte, 26, 27 ve 28. maddeleri ise orman kadastrosunda ayırık durumları düzenlemektedir.

11) Kutluk, Halil, Yund, Kerim, Hoca Ali Rıza, Ankara, 1950, s. 45. Köprülü, Bülent, Cibali-i Mübaha Ormanları, İ.Ü.H.F. Mecmuası, cilt XV, İstanbul 1949, 1976. S. 23, Aytuğ, Burhan, orman Tanımlaması ve Bu Tanımlamada Yer Alan Ağaç, Ağaçcık ve çalı Kavramları, I. Orman Kadastro Semineri O.G. M. Yayın No : 607/13, Ankara, 1976, S. 259-261.

Bu düzenleme; Devlet ormanlarının kadastrosu, Devletten başkasına ait ormanların kadastrosu ve orman kadastrusunda özel durumlar şeklinde üç başlık altında sistematize edilebilir.

4.1 Devlet Ormanlarının Kadastrosu

a) Genel Açıklamalar

Devlete ait ormanların kadastrosu bazı yazarlarca⁽¹²⁾ "Kadastrosu yapılmış yerlerde orman kadastrosu" "Kadastrosu yapılmamış yerlerde orman kadastrosu" şeklinde bir ayrıma tâbi tutulmaktadır.

Orman kadastrusunun bu şekilde ayrıma tâbi tutulması hatalıdır. Orman kadastrosu ilkeler açısından genel kadastrodan farklı bir işlem değildir. Genel kadastronun bir yerde iki kez kadastro yapılmayacağı, yapılması halinde ikinci kadastronun tüm sonuçlarıyla geçersiz sayılacağı ilkesi orman kadastrosu açısından da geçerlidir. Nitekim orman mevzuatı, 1983 yılında 2896 sayılı kanunla orman kanununun 7. maddesi değiştirilene kadar orman kadastro komisyonlarına, orman kadastrosu daha önce yapılan bir yerde yeniden orman kadastrosu yapma izni vermemiştir. Bir yerde orman kadastrosu yapılıp kesinleştikten sonra burada yeniden orman kadastrosu yapılamaz.

Bu kurala ilk kez 23.9.1983 tarih ve 2896 sayılı kanunla 6831 sayılı kanunun 7. maddesinde yapılan değişiklikle bir istisna getirilmiş ve evvelce orman sınırlaması yapılmış olma yerlerde herhangi bir nedenle orman sınırları dışında kalmış ormanların kadastrasına imkan verilmiştir. Bu hüküm 22.5.1987 tarih ve 3373 sayılı kanunla madde metninden çıkarıldığından artık böyle bir imkandan söz edilemez. Hüküm yürürlükte kaldığı 23.9.1983-22.5.1987 tarihleri arasında yapılan sınırlamalar geçerlidir. Orman kadastrusunun kırk yılı aşkın uygulaması sırasında esasen devlet ormanı olup orman sınırı dışında bırakılan (unutulan) ormanlar mevcuttur⁽¹³⁾. Kamu malı niteliğinde olan bu alanların orman sınırları dışında bırakılması düşünülemezdi. Nitekim, 1974 tarihli Orman Kadaströ Yönetmeliğinin 128 ve 129. maddeleri ile bu durumdaki ormanların kadastrusunun yapılmasına izin verilmiş ancak, kanuni dayanaktan yoksun bulunduğu için uygulanamamıştır. Bu nedenle, 2896 sayılı kanunla bu durumdaki ormanların Devlet ormanı sınırları içine alınmasına imkan verilmiş tasfiye niteliğindeki bu hüküm daha sonra yürürlükten kaldırılmıştır.

Tasfiye amacı taşıyan bu istisnai hüküm ana kuralı bozmadır. Kaldı ki bu hükme dayanılarak yapılan orman kadastrosu, uygulandığı belde veya köyler için ikinci kadastro niteliğini de taşımaz⁽¹⁴⁾.

Ancak, 3116 sayılı kanunun özel ormanları orman kadastrusunun dışında bırakması, 4758 sayılı kanunun 3116 kanunun 1. maddesini değiştirerek orman tanımını genişletmesi ve bazı istisnalar dışında tüm ormanları hiçbir bildirim ve işleme gerek kalmaksızın devletleştirilmiş olması, 5658 sayılı kanunun devletleştirilen ormanlardan bir kısmını sahiplerine iade etmesi, 5653 sayılı kanunla orman tanımında değişiklik yapılarak makilik alanların devlet ormanlarından tefrikinin öngörülmesi, 6831 sayılı kanunun 1. maddesi (j) bendi ile orman ve toprak muhafaza karakteri taşıyan funda ve makilik alanların orman sayılması, 1961 Anayasasının 131. maddesi ile 15.10.1961 yılından önce orman niteliğini kaybetmiş yerlerin orman sınırları dışına çıkarılması, 1982 Anayasası ile orman sınırları dışına çıkarılacak yerlerin genişletilmesi gibi orman kapsamını daraltan veya genişleten yasal değişiklikler kesinleşen orman sınırlarının revizyonunu (düzeltmesini) de gerekli kılmaktadır.

Orman Kadaströ Yönetmeliğinin 23. maddesine göre muhtelif yasalara göre sonradan orman rejimine girmiş sahaların orman sınırları dışında bulunması bu yerlerin orman vasfını ortadan kal-

12) Başaran, Tuncel, a.g.e., s. 56 vd.

13) Daha geniş bilgi için bkz. Başaran, Tuncel, a.g.e., s. 70.

14) Sınmaz, Karataş, Orman Kanunu, Ankara, 1987, s. 129.

dırmaz. Bu gibi yerlerin orman sınırları dışında kaldığı tesbit edildiğinde orman sınırları içine alınarak haritasına işlenir. Arazide orman sınırları buna göre düzeltilir. Tutanak defterinde de durum etraflıca izah edilir. Ayrıca, yukarıda belirtildiği gibi orman sınırları dışına çıkarma işlemi kadastro yapıp kesinleşen ormanlara da teşmil edildiğinden, evvelce kadastro yapılan yerlerde orman sınırları dışına çıkarma işlemi yapmak üzere gelen orman kadastro komisyonları, Orman Kadastro Yönetmeliğinin 44. maddesinin ikinci fıkrası gereğince önce eski sınırların aplikasyonunu yaparak arazi üzerinde eski orman sınırını belirlemek, daha sonra da yukarıda belirtilen yasalara göre yeniden orman sınırlaması yapmak zorundadırlar. Aplikasyon işlemi eski tahdit haritasının araziye uygulanmasını ifade eder. Bu işlemden sonra, ilk tahdidin yapılmasını takiben yürürlüğe giren yasalara göre orman rejimine alınan sahalara da orman sınırları içine alınacaktır. Bu işlem ikinci kadastro işlemi sayılmaz. Aksine, kapsadığı alanlar için ilk kadastro işlemi olarak kabul edilir. Nitekim Son Yargıtay kararları bu hususu teyid etmektedir. Örneğin Yargıtay 14 H.D. 16.4.1984 T. 1983/7401 E. 1984/2818 K. sayılı ilamında tahdidin 4785 sayılı kanunun yürürlüğe girmesinden önce yapılmış olması durumunda, bu kanun ile devletleştirilen ormanların da ayrıca belirlenip sınırlandırılmalarının her zaman mümkün olduğuna karar vermiştir⁽¹⁵⁾.

Aynı dairenin 8.1.1985 T. 1984/5857 E. 1985/85 K. sayılı ilamında; orman kadastro komisyonları 1744 sayılı yasa ile değişik 6831 sayılı orman yasasının ikinci maddesi uygulanırken saptadığı devletleştirilmiş ormanları tahditle görevlidir. Bu şekilde yapılan tahdit de ilk tahdit sayılır, diyerek duruma açıklık getirmektedir⁽¹⁶⁾.

Yargıtay 8. H.D. nin 1988/685 E. 1988/2211 K. sayılı kararında ise aksi görüş kabul edilmiş bulunmaktadır. Bu kararda nizalı taşınmazın bulunduğu yerde orman tahdidi yapılmış ve kadastro tamamlanmış olmasına rağmen ikinci kez 1744 sayılı yasaya göre işlem yapılması ikinci kadastro biçiminde değerlendirilerek, 1744 sayılı yasaya göre yapılan işlemin yok hükmünde olduğuna karar verilmiştir⁽¹⁷⁾.

Bu karar isabetsizdir. Zira 1744 sayılı yasaya göre yapılan işlemler orman kadastro değil, orman sınırları dışına çıkarma işlemi, idari bir işlemdir. Bu işlemde kadastral bir tespit yapılmamakta, sadece orman niteliğini kaybetmiş yerler orman sınırları dışına çıkarılmaktadır. Bunun yapılabilmesi için eski tahdit haritasının arza uygulanması (aplikasyonu) şarttır. Aplikasyon esnasında civarda kamulaştırılan, devletleştirilen veya orman tanımının genişletilmesi nedeni ile orman niteliğini iktisap eden alanlar varsa, bunlar da orman sınırları içine alınmaktadır. 2. madde uygulamasında kadastral işlem sadece bu durumdaki taşınmazlar için söz konusudur. Ve bu taşınmazlar açısından da ilk kadastro hükmündedir. Bu düzeltme o yörede ikinci kez orman kadastro yapıldığı anlamına gelmez.

Yukarıda belirtilen yasalar, kesinleşmiş orman tahdidinin dışında kalan bazı alanlara orman vasfını kazandıran ve bunları orman rejimine tabi kılan yasalardır. 7. maddeye göre orman kadastro komisyonları tüm ormanların kadastrosunu yapmakla görevli kılındıklarından sonradan orman vasfını kazanmış bu alanların kadastrosunu da yapmak yetkisine sahiptir.

b) Vasıf Tayini

Orman Kadastro Komisyonları Devlet ormanlarının kadastrosunu yaparken her şeyden önce yukarıda açıklanan vasıf tayini işlemini yaparlar. Çalıştıkları belde veya köy içinde kalan arazide 6831 sayılı kanunun 1 ve 17. maddelerine göre orman sayılan yerleri tespit ederler. Bu tespit öncelikle arazide yapılacak teknik araştırmalara dayanır. Arazide orman tanımına uyacak şekilde ağaç ve ağaç toplulukları varsa mesele yoktur. Ancak, orman örtüsü suni veya tabii nedenlerle kaldırılmış ise daha detaylı araştırmalar yapılması gerekir. Bu incelemeler 1974 tarihli Yönetmeliğin 35.

15) Sınmaz, Karataş, a.g.e., s. 126.

16) Sınmaz, Karataş, a.g.e., s. 129.

17) Yayınlanmamıştır.

maddesi (j) bendinde açıklanmıştır. Bu açıklamalara göre komisyonlar, orman örtüsü taşımayan arazide orman ağaç ve ağaçcıklarının dip kütüklerini, orman refakat florası müşir bitkilerini, toprak kesitindeki ağaç ve ağaçcık veya humus bakiyelerini araştırmak zorundadırlar. Bu teknik bulgularla bir kanaate varamazlarsa yukarıda belirtilen hukuki ve idari belgelere dayanarak incelenen yerin orman olup olmadığına karar verilir.

c) Mülkiyet İncelemesi

Devlet ormanları açısından mülkiyet incelemesi orman niteliği taşıyan arazinin devlete ait olup olmadığını tespitine yönelik incelemelerdir. Ormanlar üzerinde kamu mülkiyeti Kamu Hukuku kaidelerinden doğar. Tarihçe bölümünde anlatıldığı gibi devletin ormanlarla ilgilenmesi 1858 tarihli Arazi Kanunnamesine kadar götürülebilmektedir. Bundan sonra yürürlüğe giren yasalar Devlet orman mülkiyetini genişleten veya daraltan hükümler ihtiva eder. İşte, mülkiyet incelemesi sırasında orman kadastro komisyonları kronolojik sıraya göre bu kanun hükümlerini gözönünde tutmak zorundadırlar. Her kanun uygulama açısından değişik koşullar koyduğundan, incelenen ormanın bu koşulları taşıyıp taşımadığı yine yukarıda belirtilen teknik bulgulara veya idari ve hukuki belgelere dayanarak kararlaştırılır. Bu nedenle kronolojik sıraya göre orman mülkiyeti ile ilgili hüküm taşıyan yasaların ayrı ayrı incelenmesi yerinde olur.

Ca) 3116 Sayılı Kanuna Göre Yapılan İşlemlerin Değerlendirilmesi

Yukarıda belirtildiği gibi ilk orman tahdidini bu yasanın yürürlüğe girdiği 1937 yılında başlar ve 1956 yılında 6831 sayılı kanunun yürürlüğe girmesine kadar devam eder.

Bu dönemde 4785, 5653 sayılı kanunlarda Devlet orman mülkiyetinin kapsamı değiştirilmiştir. Orman kadastro komisyonları 3116 sayılı kanuna göre tahdidi yapılmış bu gibi yerlerde her şeyden önce tahdit haritasını arza uygulayarak Devlete ait ormanları tespit ederler. Araziye uyguladıkları orman sınırı içinde veya bitişiğinde yukarıda belirtilen kanunların kapsamına girdiğini tespit ettikleri orman alanlarını da orman sınırları içine alırlar.

3116 Sayılı Kanuna göre eskiden yapılmış tahdit işlemlerinin değerlendirilmesinde aşağıdaki noktalara dikkat etmek gerekir :

1- 3116 sayılı kanun özel ormanların kadastrasını öngörmez. Bu kanuna göre yapılan tahdit uygulamasında özel ormanların sınırları ve vasıfları tayin edilmemiş, mülkiyet araştırması yapılmamıştır. Bu nedenle, yukarıda belirtilen kararların teyid ettiği gibi bu kanuna göre yapılan işlemler, özel ormanlar açısından kadastro işlemi sayılmaz ve mülkiyeti belirlemez⁽¹⁸⁾. Komisyonlar özel mülkiyete tabi bu nitelikteki yerleri tespit ettiklerinde "özel orman" olarak kadastrasını yapmak zorundadırlar. Yukarıda belirtildiği gibi bu işlem ilk kadastro sayılır ve ilgililerin itiraz davası açmaya hakları vardır. Bir yerin özel orman olarak kadastrasını yapabilmek için söz konusu yerin;

- 4785 sayılı kanunun 2. maddesinde sayılan Devletleştirme dışı bırakılan ormanlardan,
- 5658 sayılı kanuna göre sahiplerine iade edilmiş olmalarından,
- Kesinleşmiş mahkeme ilâmı veya Bakanlık oluru ile teşekkül etmiş ormanlardan,

- 4785 sayılı kanunun yürürlük tarihi olan 13.7.1945 gününden sonra Orman İdaresi hasım gösterilerek açılan dava sonunda alınan tapuların kapsamı içinde kalan ormanlardan,

- Tapu ile sahipli arazi içinde bulunan ve 4785 sayılı kanunun yürürlük tarihinden sonra tabii olarak veya ekim ve dikim yoluyla yetiştirilen ormanlardan olması ve üç hektardan büyük olması gerekir (O.K.Y. m. 25).

Komisyonlar, yukarıda sayılı yerlere ilişkin mülkiyet belgelerinin geçerliliğini de araştırırlar. Özel orman tapusu tesis tarihi itibarıyla yürürlükte olan mevzuata aykırı olarak düzenlenmiş ise,

18) Kayganacioğlu ve arkadaşları, a.g.e., S. 118.

ormanlar açısından bir hüküm ifade etmemeyeceğinden, bu gibi yerler Devlet ormanı olarak sınırlandırılır.

2- Kadastro komisyonları, 3116 sayılı kanuna göre yapılan çalışmalarını değerlendirirken çalıştıkları bölgede 3116 sayılı kanunun geçici 1. maddesi ile kamulaştırılan veya 14 ve 15. maddelere göre orman rejimi içine alınan sahaları da devlet orman sınırları içine almak zorundadırlar.

Cb) 4785 Sayılı Kanuna göre Yapılacak İncelemeler :

4785 Sayılı kanuna göre devletleştirilmiş veya devletleştirmeye tabi tutulan ormanlarda Devlet orman varlığının bir parçası olduklarından devlet ormanları sınırları içine alınacaklardır.

Orman Kadastro Yönetmeliğine göre devletleştirilmiş orman; sahipleri tarafından 4758 sayılı kanunun 5. maddesi ile 5658 sayılı kanunun geçici 1. maddesinin tayin ettiği süre içerisinde gerekli müracaatın yapılmış olduğu ve 4758 sayılı kanunun 3. ve 4. maddelerine göre işlemleri tamamlanmış veya tamamlamak üzere olan ormanlardır.

Devletleştirmeye tâbi ormanlar ise devletleştirme ile ilgili hiçbir işlemin yapılmamış olduğu ormanlardır. Bir ormanın devletleştirmeye tabi orman olduğunun kabulü için; bu ormanın 4758 sayılı kanunun 2. maddesi ile devletleştirme dışı bırakılan ormanlardan olmaması, iktisabının haklı bir sebebe dayanması, tapunun tesis edildiği tarihteki mevzuata uygun bulunması ve mevkii, hudutları, cinsi itibariyle araziye uygun bulunması şartlarının gerçekleşmesine bağlıdır.

Kadastro çalışmaları sırasında yukarıda belirtilen nitelikte ormanlara rastlanması durumunda bunların devletleştirilen orman oldukları tutanakta belirtilerek Devlet ormanı olarak sınırlandırılması yapılacaktır.

Burada iki noktaya dikkat etmek gerekir. Orman kadastrosu 4758 sayılı kanunun yürürlük tarihinden önce yapılmışsa bu çalışmada devletleştirme hükümleri göz önünde tutulmamış demektir. Komisyonlar yukarıda açıklanan nedenlerle bu durumda olan ormanların kadastrosunu da yapmak zorundadırlar⁽¹⁹⁾.

Orman kadastrosu 4758 sayılı kanunun yürürlük tarihinden sonra yapılmış ise bu durumda kural olarak devletleştirme hükümlerinin göz önünde tutulmuş olması gerekir. Ancak nadir de olsa devletleştirmeye tabi olduğu halde orman sınırları dışında bırakılan özel ormanlara rastlanmaktadır. Bu durumda kadastro komisyonları eski kadastro tutanaklarını inceleyerek 4758 sayılı kanun hükümlerinin göz önünde tutulup tutulmadığını araştırmak zorundadır. Tutanaklarda bir açıklama bulunmaması halinde bu ormanın Devlet ormanı olarak sınırlandırılması gerekir. Yargıtay 14. Hukuk Dairesi muhtelif kararları ile bu sonuca varmıştır⁽²⁰⁾.

Cc) 5658 Sayılı Kanuna Göre Yapılacak İşlemler

4785 sayılı kanunun gördüğü tepki üzerine beş yıl sonra 5658 sayılı kanun yürürlüğe konulmuş ve devletleştirilen ormanlardan; devlet ormanlarından tamamen ayrılmış bulunan köy ve belediye tüzel kişilerine ve gerçek kişilere ait ormanlar, etrafı orman sayılmayan yerlerle çevrili olmak koşuluyla ve sahipleri veya mirasçıları diledikleri takdirde iadeye tabi tutulmuştur.

Bir ormanın iadeye tabi tutulabilmesi için devletleştirilen ormanlardan olması, devlet ormanları içinde olmaması veya devlet ormanlarından özel orman, şehir, kasaba, köy mer'ası ve orman kanununun 1. maddesinin 2. fıkrasında belirtilen orman sayılmayan yerlerle çevrilmiş olması gerekir. Bu durumda; 3116 sayılı kanuna göre yapılan orman tahditleri sırasında yanlışlıkla orman sınırları içine alınan ve tahdide itiraz süresi içerisinde dava açılmadığından orman tahdidi kesinleşen yerlerde özel ormanın iadeye tabi olduğundan bahisle iadesi istenemez. Tahdidin kesinleşmesi ile

19) Yargıtay 14. H.D. 26.2.1985 T. 84/6907 E. 85/1401 K. sayılı kararı (yayınlanmamıştır).

20) 16.4.1984 T. 83/4855 E. 84/5160 K ve 16.4.1984 T. 1983/7401 K. 84/2818 K. sayılı kararları (yayınlanmamıştır).

21) Ulukut, Bülent, a.g.e., s. 26 ayrıca, Düzöcer, Rıza, Tahdide İtiraz davaları Adalet Dergisi, 1960, sayı 2-6, s. 188.

özel orman, devlet ormanı haline dönüşmüştür. Bu durumdaki özel orman sahiplerinin 5658 sayılı kanuna göre iade koşullarının mevcudiyetini ileri sürerek ormanlarının iadesini istemeye hakları olmadığı gibi, devletleştirme bedeli isteme hakları da yoktur. Bu durum "dolayısıyla istimlak" şeklinde nitelendirilmiştir⁽²¹⁾. Orman tahdidine kanuni süresi içinde itiraz etmeyen ve itiraz davası açıp da kaybeden kişinin mülkü üzerindeki aynı hakkı sona erer ve bedele inkılâp eder. Bu durum, istimlak işlemi yapılmadan taşınmazı yola katılan kişinin bedele ilişkin talebinin zaman aşımına tabi tutulmayacağına dair 16.5.1956 tarihli içtihadî birleştirme kararına benzetilmekte ve mülkiyet hakkına dayanan bu tür taleplerde zamanaşımının işlemeyeceği kabul edilmektedir⁽²²⁾.

Orman kadastro su ilk kez yapılan yerlerde 4785 sayılı kanunla devletleştirmeye tabi olup da 5658 sayılı kanuna göre iadesi gereken ormanla karşılaştığı zaman, 5658 sayılı kanun iade için süre açısından bir sınırlama getirmediği için özel orman olarak kadastro sununun yapılması gerekir⁽²³⁾. Ancak bu hükmün mutlak biçimde uygulanması pek çok sakıncalar yaratabilir. Bu nedenle bu gibi yerlerde Devlet büyük yatırımlar yapmış ise (ağaçlandırma gibi), veya kamu yararı açısından bu yerlerin Devlet ormanları içine alınması gerekli ise 6831 kanunun 3. maddesine göre kamulaştırılması yoluna gidilmelidir.

Cd) 3573 Sayılı Kanuna Göre Yapılacak İncelemeler

1.2.1939 tarihinde yürürlüğe giren Zeytinciliğin Islahı ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanun Devlet ormanları içinde bulunan yabani zeytinliklerin tespit ve tefrik edilerek dağıtımını öngörmekte idi. 6777 sayılı kanun ile bu uygulama Sakızlık ve Harnupluklara da teşmil edilmiştir. Bu uygulama 1961 Anayasasının yürürlüğe girdiği 15.10.1961 tarihine kadar devam etmiştir. Bu tarihten sonra Anayasanın 131. maddesi ile orman sınırlarında daraltma yapılamayacağı ilkesi kabul edildiğinden uygulama sona ermiştir. Bu tarihe kadar zikredilen yasalara uygun olarak yapılan tespit ve tefrik işlemleri geçerlidir. Bu nedenle kadastro faaliyeti sırasında bu durumdaki yerlerin orman sınırları dışında bırakılması gerekir. Esasen bu durumdaki yerler 6831 sayılı kanunun 1. maddesi (İ) bendine göre orman sayılmaz.

Ce) 5653 Sayılı Kanuna Göre Yapılan İncelemeler :

1956 yılında 5653 sayılı kanun ile 3116 sayılı kanunun 1. maddesinin (e) bendi değiştirilerek makilik alanlar orman kapsamından çıkarılmış, bu kanuna göre kurulan maki tefrik komisyonlarınca tespit ve tefrik işlemleri yapılmış, bir kısmı tevzi ve temlik edilmiştir. 1956 yılında yürürlüğe giren 6831 sayılı kanunun 1. maddesi (j) bendi ise orman ve toprak muhafaza karakteri taşımayan makilikleri orman saymamıştır. 6831 sayılı kanuna göre bu kez orman ve toprak muhafaza karakteri taşımayan makilik alanların orman sınırları dışına çıkarılmasına devam edilmiş, bu uygulama 1961 Anayasasının yürürlüğe girmesine kadar devam etmiştir.

3116 sayılı kanuna göre hiçbir ayırım gözetilmeden orman sayılan makilik alanlar 1950 yılına kadar yapılan orman tahdidinde kalmaları durumunda orman sayılırlar. 1950 yılından sonra bu sınırlar içinde yapılan tespit, tefrik ve temlik işlemleri geçerlidir. Ancak sadece tespit ve tefrik işlemi üçüncü şahıslar lehine hak doğurmaz. Temlik şartının da yerine getirilmiş olması gerekir.

1950-1956 yılları arasında makilik alanlar tamamen orman sayılmayarak Devlet ormanlarından tefrik edilmişlerdir. Bu dönemde yapılan tefrik ve temlik işlemleri de geçerlidir⁽²⁴⁾. Temlik işlemi ile şahıslar lehine mülkiyet hakkı doğurmuştur. Bu durumda orman kadastro komisyonunun 6831 sayılı kanunun (j) bendini uygulayarak işlem yapması gerekir. İncelenen arazi orman ve toprak muhafaza karakteri taşıyan makilik ise "özel orman" olarak sınırlandırılmalıdır. Orman ve toprak muhafaza karakteri taşımayan makilik ise orman sayılmaz ve orman sınırlarının dışında bırakılmalıdır.

22) Adalet Dergisi, 1956, Sayı 9, s. 1030.

23) Başaran, Tuncel, a.g.e., s. 62.

24) Aksı Görüş, Başaran, Tuncel, a.g.e., s. 67 vd.

25) Yargıtay 14 H.D. 9.6.1981 T. 81/4043 K. sayılı kararı (yayınlanmamıştır).

1956-1961 yılları arasında yapılmış tefrik işlemlerinde 6831 sayılı kanunun 1. maddesi (j) bendi uygulandığından bu dönemde tefrik ve temlik edilen yerler esasen orman sayılmazlar ve orman sınırları dışında bırakılmaları gerekir.

Cf) 4753 ve 2510 Sayılı Kanunlara Göre Yapılan İncelemeler :

Her iki kanunda ormanları uygulama alanı dışında bırakmasına rağmen ormanlarda toprak tevzi yoluyla veya iskânen verilmiş tapulara rastlanmaktadır. Bu tapular hukuken geçersizdir ve bu orman kadastrusunda dikkate alınmaz(22).

3116 sayılı kanun özel ormanları orman kadastrosunun dışında bırakmıştır. Bu nedenle bu kanuna göre yapılan sınırlamalar özel orman malikini belli etmez. Bu ormanların tescil ve kadastru genel hükümlere göre yapılmıştır.

6831 sayılı kanunun yürürlüğe girmesi ile Orman kadastrosu komisyonlarına özel ormanların kadastronun da yapma görevi yüklenmiştir. Bugünkü mevzuata göre tüm ormanların kadastrosu yukarıda devlet ormanları için söylenen ilkelere uygun olarak Orman Kadastrosu Komisyonlarıca yapılır.

Ancak, özel ormanların tescilinin ne şekilde yapılacağı ve Orman Kanununda ve de 3402 sayılı kanunda belirtilmemiştir. Orman yasaları kadastru kesinleşen ormanların hazine adına tescilini öngörmektedir. (6831 S.K. m. 11/IV). Özel ormanların tesciline dair bir hüküm bulunmamaktadır. 3402 sayılı Kadastru Kanunu da bu konuya açıklık getirmemiştir. 766 sayılı kanunun 46. maddesi hükmünü aynen benimsemiş ve 22. maddesinin son fıkrasında tahditleri yapılarak kesinleşmiş ve tescil edilmiş ormanlara ait kayıt ve belgelerin tapu kütüğüne olduğu gibi aktarılmasını öngörmüştür. Bu durumda tapu dairelerince orman kadastru komisyonlarının tespitlerine göre özel ormanların sahipleri adına tescili gerekir.

4.2. Devletten Başkasına Ait Ormanların Kadastru

Devletten başkasına ait ormanların kadastru Orman Kadastru Yönetmeliğinin 25. maddesinde düzenlenmiştir.

Bu düzenlemeye göre, sözkonusu ormanlar;

- a) 4785 sayılı kanunun 2. maddesinde sayılan, Devletleştirme dışında bırakılan ormanlar,
- b) 5658 sayılı kanun ile iade edilen ormanlar,
- c) Kesinleşmiş mahkeme ilamı veya Bakanlık oluru ile teşekkül eden özel ormanlar,
- d) 13.7.1945 tarihinden sonra Orman İdaresi hasım gösterilerek açılan davalar sonunda alınan tapular içinde kalan ormanlar,
- e) Tapulu arazide bulunan 13.7.1945 tarihinden sonra tabi ve suni yollarla yetiştirilmiş ormanlardır.

Bu ormanlar üç hektardan büyük olmak kaydıyla özel orman olarak sınırlandırılacaktır. Sınırlandırmada; (a) ve (b) bendlerinde yazılı ormanlarda devletleştirilme tarihindeki sınırlara, (c) bendinde Bakanlık olurundaki veya mahkeme ilamındaki sınırlara, (d) ve (e) bendlerinde yer alan ormanlarda ise fiili sınırlara itibar edilecektir.

Sınırların sabit ve muayyen olmaması durumunda yukarıdaki belgelerde belirtilen sınıra itibar edilecek, bu dahi hatalı ise gerçek duruma göre sınırlandırma yapılacaktır.

Kadastru komisyonları kronolojik olarak yapacakları değerlendirmelerle incelenen ormanın mevzuata aykırı biçimde şahıslara intikal ettiğini tespit ettiklerinde; durumu tutanakta etraflıca açıklayarak devlet ormanı olarak sınırlandırılacaktır.

Ayrıca, Devlet ormanları ile ilgili olmayan, yüzölçümü tapulu yazılı miktardan çok fazla olan, hudutları sabit ve muayyen olmayan ve bu nedenle hududa hangi noktadan itibar edileceği kestirilemeyen ormanlar maliklerince iade talebinde bulunulmamış veya ödenen devletleştirme bedeli tasfiye edilmemiş ise devlet ormanı olarak sınırlandırılır.

Tüzel kişiliğe sahip kamu kurumlarına ait ormanlarda yukarıdaki esaslar dahilinde orman kadastrosuna tâbidir.

Orman Kadastro Komisyonları devletten başkasına ait ormanların kadastrosunu yaparken 6831 sayılı kanunun bu ormanların korunmasına yönelik hükümleri de göz önünde tutmak zorundadırlar. 6831 sayılı kanunun 47. maddesi kamu kurumlarına ait ormanların parçalanarak şahıslara veya müesseselere toprağı ile birlikte devir ve temlikini yasaklar. 52. maddesi ise ekim ve dikim yoluyla meydana getirilen hususi ormanlar hariç, özel ormanların 500 hektardan küçük parçalara ayrılarak başkalarına temlikini ve mirasçılar arasında taksimini yasaklar. Kadastro komisyonları özellikle bu hükümlere aykırı işlemleri tespit ettiklerinde yapılan işlemin iptalini sağlamak üzere ilgili Orman İşletmesine Müdürlüğüne durumu bildirmek zorundadır.

4.3 Orman Kadastrosunda Özel Durumlar

Orman Kadastro Yönetmeliğine göre orman kadastrosunda üç özel durum vardır. Bunlardan birincisi mülkiyet uyumsuzluğunun tetkik ve halli mahkemeye intikal etmiş sahalara, ikincisi 4785 sayılı kanunun yürürlüğe girmesinden sonra tapulaması yapılmış yerlerde orman kadastrosu, üçüncüsü de makilik ve yabancı zeytinlik sahalarda orman kadastrosudur. Bunlardan üçüncüsü yukarıda Devlet ormanlarının kadastrosu kısmında anlatıldığından, diğer ikisi üzerinde durulacaktır.

a) Mülkiyet Uyumsuzluğunun Tetkik ve Halli Mahkemeye İntikal Etmiş Sahalar.

Bu sahalardan 6831 sayılı kanuna göre orman sayılan yerler, dava sonuna kadar devlet ormanı olarak sınırlandırılacaktır.

Orman sayılmayan yerler ise dava sonuna kadar orman sınırları dışında bırakılır.

b) 4758 Sayılı Kanunun Yürürlüğe Girmesinden Sonra Tapulaması Yapılmış Yerlerde Orman Kadastrosu :

Orman Kadastro komisyonları, çalışmaya başlayacakları yerlerde 13.7.1945 tarihinden sonra tapulama yapılmış ise, orman sınırları ile ilgili tapulama paftalarını tapu dairesinden temin ederek tapulama komisyonları tarafından yapılan işlemlerin Orman Kadastrosu Yönetmeliğine uygunluğunu denetlerler. Tapulama tespitinin kendi yönetmeliklerine uygun bulunması durumunda, tapulama işlemleri ile çelişki yaratmayacak biçimde orman sınırlamasına devam ederler.

5. ORMAN KADASTROSUNUN KESİNLEŞMESİ VE SONUÇLARI

5.1 Orman Kadastrosunun Kesinleşmesi

Orman Kadastrosu ve orman sınırları dışına çıkarma işlemleri tamamlandığında, Kadastro Yönetmeliğinin 55. maddesi gereğince durum Orman Bölge Müdürlüğüne bildirilir.

Orman Bölge Müdürlüğü gerekli incelemeleri yaparak tespit ettiği şekli ve hukuki noksanlıkları komisyona tamamlar. Hazırlanan kadastro dosyaları Orman Bölge Müdürlüğüne ilgili Valinin onayına sunulur, Kadastro işlemleri Valinin onayı ile yürürlüğe girer (O.K.Y. m. 57).

Valilikçe onaylanan kadastro tutanak suretleri haritaları ile birlikte kadastro komisyonunca ilgili köy ve beldelerin uygun yerlerine asılmak suretiyle ilan edilir. Yapılacak ilanda, tutanak ve kararlara karşı askı tarihinden itibaren 6 ay içinde kadastro mahkemelerine müracaat ile sınırlamaya ve orman dışına çıkarma işlemleri eştiraz edilebileceği, ilanın ilgililere şahsen tebliğ hükmünde olduğu belirtilir.

Şu halde kadastro işlemlerine 6 aylık süre içerisinde itiraz edilmez veya edilir de mahkemelerce reddedilirse komisyon kararları kesinleşir. 6 aylık süre hak düşürücü süredir. Bu sürenin geçmesi ile dava hakkı ortadan kalkar. Bu süre kamu düzenine ilişkin olduğundan mahkemelere'sen göz önünde tutulur⁽²⁷⁾.

Ancak, 6831 sayılı kanunun 3373 sayılı kanun ile değişik 11. maddesi tapulu taşınmazlarda tapu sahiplerinin 10 yıllık süre içinde dava açma hakkını mahfuz tutmuştur. Şu halde, orman kadastronun kesinleşmesi tapulu taşınmazlar açısından on yıla çıkarılmıştır.

Hak düşürücü süreler geçirildikten sonra açılan davalar da; mahkeme, bunu gözönüne almadan esas hakkında karar verir ve Yargıtay da hak düşürücü süreye değinmeden hükmü davacı yararına esastan bozmuş olsa bile davacı yararına usulî kazanılmış hak doğmaz⁽²⁸⁾.

Yargıtay uygulamasına göre Orman Kadastronun kesinleşmesini sağlayan hak düşürücü sürelerle ilişkin kararların iki istisnası mevcuttur.

İstisnai durumlardan birincisi orman kadastronu yapılmadan önce taşınmaza ilişkin kesinleşmiş bir mahkeme ilâmının bulunmasıdır. Anayasanın 123. maddesi gereğince idare yargı organlarınınca verilen kararlara uymak zorundadır. Bu nedenle, orman kadastro komisyonu ilâm hükünü ortadan kaldıracak biçimde sınırlama yapamaz⁽³⁾. Kanımca, bu uygulama taşınmazın aynına ilişkin, kesinleşmiş bir ilâmın bulunması durumunda kabul edilebilir. Zilyedliği koruyucu davalara ilişkin ilâmlar bu uygulamaya dayanak yapılamaz. Zira bu davalar geçerli bir hakka dayanıp dayanmadığına bakılmaksızın zilyedin haklarını korumayı amaçlar. Hatta; ceza mahkemelerince verilen ilâmların dahi bu uygulamaya mesnet teşkil etmemesi gerekir. Zira, ceza mahkemeleri mülkiyet araştırmalarında uzmanlaşmış mahkeme değildir ve inceleme usulleri asliye hukuk mahkemeleri veya kadastro mahkemelerine nazaran yüzeyseldir.

Hak düşürücü sürelerin ikinci istisnası orman kadastronun kesinleşmesinden önce açılmış bir dava bulunmasıdır. 1984 yılından itibaren Yargıtay bu gibi yerlerde orman kadastronun kesinleşmiş olduğundan söz edilemeyeceğini ve orman kadastronun önce açılan davanın orman kadastronuna peşinen yapılmış bir itiraz olarak kabulü ile evvelce açılmış olan davanın tahdide itiraz davası olarak görülmesi gerektiği şeklinde içtihat değişikliğine gitmiştir. Bu uygulama Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nca benimsenmiştir⁽³⁰⁾.

5.2 Orman Kadastronun Sonuçları

Orman Kadastronun kesinleşmesinin en önemli sonucu şüphesiz kesinleşen orman sınırları içinde kalan tapu kayıtlarının hukuki değerini yitirmesidir. Bu sonuç kadastro işleminin niteliğinden doğar. Kadastro faaliyetinin nihai amacı tapu sicillerini oluşturmak olduğuna göre, bu faaliyet sonucunda oluşturulacak siciller eskilerinin yerine geçecektir. Bu nedenle bir bölgede orman kadastro faaliyetinin kesinleşmesi ile artık o birlikteki tapu kayıtları hukuken işleme tabi kayıt niteliğini kaybeder. Bu kayıtlar artık birer zilyedlik belgesi olmaktan öte bir değer taşımaz⁽³¹⁾. Kadastro tespiti kesinleştikten sonra on yıllık hak düşürücü süre içerisinde açılacak iptal davalarında delil olarak ileri sürülebilirler⁽³²⁾.

Kadastro tespitlerine itiraz süreleri yapılan idari işlemin kesinleşmesi içindir. 30 günlük süre içerisinde itiraz edilmeyen tutanaklar kesinleşir. 766 sayılı kanunun 31. maddesi ve bu kanunun

27) Kayganacıoğlu ve arkadaşları, a.g.e., S. 119. Ayrıca; Hukuk Genel Kurulu, 15.3.1972 T. 1968/1274 E. 175 K sayılı kararı, Ayrıca, Yargıtay H.D. 17.6.1985 tarih ve 85/1302 E. 85/4351 K. sayılı kararı.

28) Kuru, Baki, Orman Sınırlamasına İtiraz Davaları, Orman Hukuku Dergisi, Mart 1977, Sayı 1, S. 32.

29) Başaran, Tuncel, a.g.e., S. 81, 100 nolu dipnot.

30) Başaran, Tuncel, a.g.e. S. 82, 101 nolu dipnot.

31) Yargıtay 8. H.D. 5.2.1988 T. 1987/12825 E. 1988/1128 K. Yargıtay Kararları dergisi, Cilt XIV. Sayı 6, Haziran 1988.

32) Donmez, İrfan, özel rapor.

yerine geçen 3402 sayılı kanunun 12. maddesine göre, kesinleşen tutanaklara 10 yıllık süre içinde önceki hukuki sebeplere dayanılarak dava açılabilir. Bu hükümlerden de anlaşılacağı üzere kadastro tespitine itiraz süresinin geçirilmesi ile taşınmazın aynına ilişkin haklar düşmez İtiraz süreleri hak düşürücü nitelikte değildir. Esas hak düşürücü süre on yıldır⁽³³⁾.

Genel kadastro açısından durum böyle olmakla birlikte orman kadastro açısından aynı şeyler söylenemez. Tahdide itiraz süreleri 3116 sayılı kanundan bu yana hak düşürücü süre olarak kabul edilmiştir. Zira tahdidi yapılarak kesinleşen ormanlar Hazine adına tescil edilirler. Bu şekilde orman kadastro bir cebri iktisap niteliğini taşır. 1960 yılına kadar yapılan uygulamada taşınmazın bedelinin ödenmesi esası kabul edilmiştir. B edel ödenmedikçe tapunun iptali cihetine gidilemez. Yargıtay 1. H.D. 27.2.1953 tarih ve 1235/752 sayılı ilâmında Orman Kanununda yazılı sürenin geçmesi ile tahdit kararının kesinleşeceğini, tahdit edilen yerin bedelinin ödenmemesine rağmen davacının tapusunun iptaline hükmedilmesi yolsuz sayılmıştır⁽³⁴⁾.

Bu durum tapu ile tasarruf edilen veya olağanüstü zaman aşımı koşulları tahakkuk eden yerlerin mülkiyeti el değiştirdiğinden ve bu yerler üzerindeki özel mülkiyet hakkı sona erdiğinden "dolayısıyla istimlak" şeklinde de nitelendirilmiştir⁽³⁵⁾.

Yargıtay 1. H.D. nin 19.2.1944 tarihli ilâmında "Temlik bir tasarrufla tapu siciline göre iktisap olunan mülkiyet hakkı, orman tahdit ve tahrir komisyonunun kararı ile ihlâl edilemez. Eğer orman idaresi tarafından böyle bir hakkın istimali mahzurlu görülürse, Orman Kanunu Hükümlerine tevfikan istimlak olunabilir⁽³⁶⁾.

1987 yılında 3402 sayılı kanun kabul edilmiş, bu kanunda kadastro tespitine itiraz süresi 30 gün, kesinleşen tutanakların iptali için tapulu tapusuz ayırımı yapılmaksızın 10 yıllık hak düşürücü süre kabul edilmiştir. 766 sayılı kanunda da yer alan bu sürenin Anayasaya aykırılığı öne sürülmüş ise de anayasa Mahkemesinin 17.2.1972 tarih 1972/3 E. 1972/6 K. sayılı kararı ile talep reddedilmiştir. 3402 sayılı kanunun tanıdığı 1 yıllık ek süreye ilişkin Anayasa aykırılık iddiasının reddedildiği, 15.3.1989 tarih 1988/17 K. sayılı kararında da 10 yıllık hak düşürücü süre, hak arama özgürlüğünün sınırlandırılması olarak nitelendirilmiş ve demokratik toplum kurallarına aykırı bulunmamıştır.

Orman kanununun 11. maddesi 1. fıkrası 22.5.1987 tarih ve 3373 sayılı kanun ile değiştirilmiş ve Kadastro kanununa benzer bir düzenleme yapılmıştır.

11. madde eklenen bir hükümlerle orman kadastro tutanak ve kararlarına karşı altı aylık itiraz süresi tanınmıştır. Ancak genel kastrodan farklı olarak bu sürenin hak düşürücü süre olduğu madde metninde belirtilmiştir. Sonuç olarak tapusuz taşınmazlar için 6 aylık itiraz süresi hak düşürücü süredir. Tapusuz taşınmazlar açısından bu süre hak düşürücü süre olarak kabul edilemez. Şu halde orman kadastro tutanak ve kararlarına karşı 6 ay içinde itiraz davası açılmayan tapulu taşınmaz maliki açısından orman kadastro kesinleşir. Ancak, mülkiyet hakkı sona ermez. Tapulu taşınmaz maliki 10 yıllık hak düşürücü süre içerisinde mülkiyet hakkını dava edebilecektir. Orman kastrounda belirlenen hak düşürücü süreler genel kadastro uygulamasına uygun olarak bu şekilde anlaşılmalıdır.

Orman kastrounun sonuçlarından biri de kastro yapıлып kesinleşen Devlete ait ormanların Hazine adına tapuya tescil edilmesidir.

3402 sayılı kanunun 22. maddesi son fıkrası hükmüne göre tahditleri yapılarak kesinleşmiş ormanlara ait kayıt ve belgeler tapu kütüğüne olduğu gibi aktarılır.

33) Dönmez, İrfan, özel rapor.

34) Adalet Dergisi, 1953. Sayı 7, S. 770.

35) Düzceer, Rıza, a.g.e., S. 188.

36) Erk, H. Basri, Ulukut, Bülenti, a.g.e., S. 27.

Devlete ait ormanlar ile tüzel kişiliğe haiz kamu kurumlarına ait ormanların tescili, medeni kanun anlamında tescil sayılamaz. Zira, taşınmazlarda aleniyeti sağlama, üzerlerindeki hakların devrine imkan verme fonksiyonları yoktur. Bu tescil kamu malı olan ormanların niteliğinde de bir değişiklik yaratamaz. Ancak, özel ormanlar açısından durum farklıdır. Orman mevzuatı özel orman mülkiyetine yer verdiğine göre bu ormanların tescili zaruridir. Orman kadastro komisyonlarıncı hazırlanan harita ve tutanaklara göre Tapu Müdürlüklerince tescil edilmeleri gerekir.

Orman kadastrosunun sonuçlarından bir diğeri de kadastro kesinleşen yerlerin kime ait olursa olsun, kısıtlayıcı kuralları bütünü olan orman rejimine tabi kılınmalarıdır. Bu sınırlar içinde kalan taşınmazlardan yararlanma, devir, temlik, ifraz taksim işlemleri özel kanunda yer alan kısıtlamalara tabi tutulacak, bunlara yönelik işgal ve tecavüz fiilleri suç olarak kabul edilecektir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Orman tanımına uyan yerlerin ve bu yerler üzerindeki hakların tayin ve tespitine ilişkin iş ve işlemler şeklinde tanımlanan orman kadastro, orman niteliğinin tespiti açısından genel kadastro-dan ayrılır. Bu nedenle, 6831 sayılı kanuna göre oluşturulan orman kadastro komisyonlarıncı yürütülür.

Orman kadastro nihai amacı açısından da genel kadastrodan ayrılır. Genel kadastrosunun nihai amacı sağlıklı biçimde tapu sicillerini oluşturarak taşınmazlar da aleniyeti sağlamak, üzerlerinde aynı hakların tesisine ve devrine imkan vermektedir. Kamu malı olan ormanlar açısından böyle bir amaç söz konusu olamaz. Ormanların tescili kurucu değil açıklayıcı niteliktedir ve ormanların korunmasına yönelmiştir.

2896 ve 3302 sayılı kanunlarla 6831 sayılı kanunun 7 ve 11. maddelerinde yapılan değişiklikler ile kadastro komisyonlarının olumsuz yönde yapısı değiştirilmiştir. Komisyon bünyesinden hukukçu üye çıkarılmış, üye sayısı beşe çıkarılarak ormancı üye sayısı azınlığa düşürülmüştür. Bu yapı, orman kadastrosunun güvenilirliğini azaltmakta ve ülkemiz açısından çok önemli olan ormanları tehlikeye atmaktadır. Komisyonların oluşumunda eski usule dönülmesi gerekir.

Orman kadastro yapılan bir yerde ikinci kez orman kadastro yapılamaz. Ancak, çeşitli kanun hükümleri ile orman tanımı genişletilmiş ise, yeniden orman kapsamına alınan bu yerlerin kadastro yapılabilir. Bu kadastro ikinci kadastro sayılmaz.

Orman kadastro tutanak ve kararların askı yoluyla ilânından itibaren 6 aylık sürenin geçmesi ile kesinleşir. 6 aylık itiraz müddeti içinde itirazda bulunmayan tapusuz taşınmaz maliklerinin taşınmaz üzerindeki mülkiyet hakları sona erer. Tapulu taşınmazlar açısından süre 10 yıldır. Bu süreler hak dürüşürücü sürelerdir. Kamu düzenine ilişkin olduklarından demokratik düzene aykırılık teşkil etmezler ve mahkemeler tarafından re'sen gözönüne alınmak zorundadırlar.

KAYNAKLAR

- AYTUĞ, B., 1976: *Orman Tanımlaması ve Tanımlamada Yer Alan Ağaç, Ağaçlık ve Çalı Kavramları*, I. Orman Kadastro Semineri, O.G.M. Yayın No. 607/13, Ankara.
- BAŞARAN, Ö.: *TUNCEL, F., 1987: Orman Kanunu*, Ankara.
- DÜREN, A., 1975: *İdare Malları*, Ankara,
- DÜZCEER, R., 1960: *Tahdide İtiraz Davaları*, Adalet Dergisi, Sayı : 2-6.

- GÜRSOY, K. T., 1970: *Türk Eşya Hukukunda Zilyedlik ve Tapu Sicili*, Ankara.
- KAYGANACIOĞLU, M.; RENDA, N.; ONURSAN, G., 1976: *Orman Kanunu Mevzuat*, Ankara.
- KÖPRÜLÜ, B., 1949: *Cibali Mübaha Ormanları*, İ.Ü.H.F. Mecmuası, Cilt XV, İstanbul.
- KUTLUK, H., YUND, K. 1950: *Hoca Ali Rıza*, Ankara,
- KURU, B., 1977: *Osman Sınırlamasına İtiraz Davaları*, *Orman Hukuku Dergisi*, Mart, Sayı 1.
- ONAR, S.S. 1966: *İdare Hukukunun Umumi Esasları*, Cilt I, İstanbul.
- ÖZMEN, İ., ÇORBALI, H., 1988: *3402 Sayılı Kadastro Kanunu Şerhi*, Ankara.
- SINMAZ, B., KARATAŞ, İ., 1987: *Orman Kanunu*, Ankara.
- TEKİNAY, S.S., 1979: *Eşya Hukuku*, İstanbul.
- TÜRKİYE ORMANCILIK DERNEĞİ., 1987: *3116 Sayılı Orman Yasası ve Sonrası*, Yayın No. 10, Ankara.
- ULUKUT, B., 1963: *Türk Orman Hukuku I. Kitap, Hukuki Hükümler*, Ankara.